

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060207

SLUTLIGT BESLUT
2023-10-02
Stockholm

Mål nr
ÖM 6848-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, slutliga beslut 2023-05-15 i mål nr M 2205-23, se bilaga A

PARTER

Klagande
KM

Motpart

1. Bygg- och miljönämnden i Linköpings kommun
2. PN

SAKEN

Överklagbarhet av återförvisningsbeslut

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS BESLUT

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens beslut att

avvisa KM överklagande och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt behandling.

Dok.Id 1970929

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

BAKGRUND

Bygg- och miljönämnden i Linköpings kommun beslutade den 29 januari 2020 att bevilja KM tillstånd för inrättande av en avloppsanläggning på fastigheten XXX. Tillståndet var förenat med villkor.

Ägaren till den intilliggande fastigheten YYY, PN, överklagade beslutet. Den 31 mars 2023 upphävde Länsstyrelsen i Östergötlands län tillstånds-beslutet och återförvisade ärendet till nämnden för fortsatt handläggning. Länsstyrelsen bedömde att PN fick anses berörd av den sökta anläggningen i den meningen att han skulle ges tillfälle att yttra sig hos nämnden och att det inte kunde utslutas att denna brist i handläggningen kunde ha inverkat på ärendets utgång.

KM överklagade till mark- och miljödomstolen och anförde att PN inte var berörd på ett sådant sätt att han hade rätt att överklaga tillstånds-beslutet.

Mark- och miljödomstolen avvisade KM överklagande med hänvisning till att beslut om återförvisning får överklagas endast om beslutet innefattar avgörande av någon fråga som inverkar på målets utgång.

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

KM har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra under-instansernas avgöranden och att nämndens beslut att ge tillstånd till avloppsanläggningen på fastigheten XXX därmed ska stå fast. Hon har anförde att nämnden fattade sitt beslut efter ett platsbesök där miljöskyddsinspektören bedömde att ingen av de tre intilliggande fastigheterna var berörda av den nya avloppsanläggningen, vilket miljöinspektören också sa till henne vid besöket. Bedömningen gjordes bland annat mot bakgrund av att installationen avsåg ett robust reningsverk – WSB Clean – av hög miljöskyddsklass och med hög reningsprestanda (bakteriereduktion till mer än 99,99 %).

PN har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens beslut och har vidhållit att avloppsanläggningen riskerar att kontaminera vattentäkten på hans fastighet.

Bygg- och miljönämnden i Linköpings kommun har anfört att nämnden utifrån platsbesök och den teknik som valts bedömde att ansökan var komplett. Information om PN fastighet och dricksvattenbrunn var med i den bedömningen och utgjorde underlag till beslutet. Remissförfarande med PN bedömdes vid tidpunkten för handläggningen av ärendet (2019) inte som aktuellt.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS SKÄL

Återförvisningsbesluts överklagbarhet

I mål som överklagas till mark- och miljödomstol tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden, se 5 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar (LOM).

Ett slutligt beslut, dvs. ett beslut genom vilket domstolen skiljer målet från sig, kan överklagas. Denna huvudregel framgår inte uttryckligen men kan utläsas motsatsvis av den bestämmelse i ärendelagen respektive förvaltningsprocesslagen (1971:291) som anger vilka avgöranden under beredningen som får överklagas särskilt (se 37 § respektive 34 §, jämför däremot 54 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket rättegångsbalken). Ett återförvisningsbeslut är att betrakta som ett slutligt beslut och är därför som utgångspunkt överklagbart (jämför RÅ 2003 ref. 87 och HFD 2020 not. 23 samt Fitger m.fl., Rättegångsbalken, 2023-06-07 version 94 JUNO, kommentaren till 17 kap. 1 §).

Till skillnad från rättegångsbalken gör förvaltningsprocesslagen och ärendelagen inte någon åtskillnad mellan domar och beslut, begreppet dom används inte i de senare lagarna. Att förvaltningsdomstols avgörande av saken betecknas dom framgår visserligen av 10 § förordningen (2013:390) om mål i allmän förvaltningsdomstol och för mark- och miljödomstolarna föreskrivs i 5 kap. 4 § LOM att ett avgörande av saken

i målet sker genom dom. Mot denna bakgrund kan avgörandets rubricering inte ges avgörande betydelse vid bedömningen av frågan om överklagbarhet enligt förvaltningsprocesslagen respektive ärendelagen.

Enligt 37 § andra stycket ärendelagen gäller att *ett beslut genom vilket ärendet återförvisas till en lägre domstol eller till en förvaltningsmyndighet får överklagas endast om beslutet innefattar avgörande av någon fråga som inverkar på ärendets utgång.* Bestämmelsen motsvarar i allt väsentligt 34 § andra stycket förvaltningsprocesslagen, som i sin tur utgår från den regel som numera återfinns i 54 kap. 3 § andra stycket rättegångsbalken (se tidigare 54 kap. 6 § samma balk). Överklagandeförbudet utgör ett undantag från huvudregeln om överklagbarhet och dess tillämpningsområde får bedömas mot den bakgrunden.

Varken förvaltningslagen (2017:900) eller dess föregångare innehåller någon uttrycklig regel som begränsar rätten att överklaga en förvaltningsmyndighets återförvisningsbeslut. Förvaltningsprocess- och ärendelagens princip om begränsning av rätten att överklaga återförvisningsbeslut har dock i praxis ansetts gälla på samma sätt vid återförvisning mellan myndigheter (se RÅ 1986 not. 592, RÅ 1997 not. 269 och RÅ 2005 ref. 83 samt MÖD 2000:8 och MÖD 2014:21). Det som sägs i det fortsatta angående förvaltningsprocess- och ärendelagens begränsning i överklagbarheten får därför som utgångspunkt antas gälla även för myndighets återförvisningsbeslut.

Rättegångsbalkens inskränkning i rätten att överklaga beslut om återförvisning tillkom ursprungligen för att förhindra en part från att förhala målets avgörande. Av praxis framgår att frågan om överklagbarhet enligt ärende- respektive förvaltningsprocesslagen idag bedöms främst med hänsyn till i vilken utsträckning den lägre instansen är bunden av det som sägs i beslutet vid den förnyade prövningen. Detta för att upprätthålla överinstansens överprövande funktion och undvika processkedjor i flera led. Enligt instansordningsprincipen har det lägre organet inte befogenhet att på samma underlag och grunder som tidigare fatta ett nytt beslut med samma innehåll. Det avgörande för frågan om överklagbarhet anses, mot denna bakgrund, vara hur och i vilket led påverkan sker. Gränsen mellan överklagbara och icke överklagbara återförvisningsbeslut är alltså inte entydig. Även återförvisningsbeslut som innebär att ramen för

processen kommer att vara en annan när ärendet tas upp på nytt i den lägre instansen anses kunna överklagas. (Se Fitger m.fl., Lagen om domstolsärenden, 2023-02-03 version 3C JUNO, kommentaren till 37 § och von Essen, Förvaltningsprocesslagen m.m., 2023-02-14 version 8 JUNO, kommentaren till 34 §.)

Rättegångsbalkens rättskraftsprinciper skiljer sig från de som gäller i mål som handläggs enligt ärende- respektive förvaltningsprocesslagen. I rättegångsbalksmål är vidare utrymmet för att återförvisa mål utan att det har förekommit rättegångsfel i underinstansen klart mer begränsat än i förvaltningsmål och i mål som handläggs i mark- och miljödomstol enligt ärendelagen. Förutom i vissa särskilt angivna fall förutsätts för återförvisning i rättegångsbalksmål också att felet inte utan väsentlig olägenhet kan avhjälpas i överinstansen. Med hänsyn till detta är praxis i rättegångsbalksmål därför inte i alla delar relevant för bedömningen av återförvisningsbesluts överklagbarhet enligt ärendelagen respektive förvaltningsprocesslagen.

Klart är att ett överklagande bör tillåtas när återförvisningsbeslutet innefattar ett undanröjande av lägre domstols beslut att avvisa en ansökan (se NJA 1973 s. 298). På motsvarande sätt gäller att återförvisningsbeslutet kan överklagas om en ansökan har avvisats, t.ex. på grund av att myndigheten eller domstolen anser att en tidigare prövning har rättskraft, men överinstansen gör en annan bedömning och återförvisar ärendet för prövning i sak (se RÅ 2002 ref. 61 och HFD 2012 not. 75). Den lägre instansen får efter återförvisningen inte avvisa ansökan (om inte någon ny grund för avvisning tillkommer) utan måste ta upp den till sakprövning. Återförvisningsbeslutet påverkar då utgången i den mening som avses i förvaltningsprocess- och ärendelagen.

Om ärendet har tagits upp till prövning i första instans och återförvisning har skett enbart med hänvisning till att underlaget behöver kompletteras, men utan att överinstansen direkt eller indirekt har uttalat sig i någon rätts- eller sakfråga som binder underinstansen vid den förnyade prövningen, får återförvisningsbeslutet däremot inte överklagas (se MÖD 2000:8, MÖD 2014:21 och MÖD 2017:6). Återförvisningsbeslutet påverkar i den situationen inte utgången i den lägre instansen vid den nya sakprövningen. Att gränsdragningen kan vara komplicerad framgår av RÅ 1996

ref. 36, RÅ 2001 not. 35, RÅ 2004 ref. 15 och HFD 2013 ref. 2 samt MÖD 2017:11, där utgången blev den motsatta.

När det särskilt gäller klagorätt bedömde visserligen Mark- och miljööverdomstolen i MÖD 2013:43 att mark- och miljödomstolens återförvisningsbeslut inte var överklagbart. Mark- och miljödomstolen hade i det fallet undanröjt länsstyrelsens beslut att avvisa en närboendes överklagande av ett bygglovsbeslut eftersom mark- och miljödomstolen gjorde en annan bedömning av klagorätten än länsstyrelsen. Mark- och miljööverdomstolen har dock i två senare avgöranden kommit till motsatt slut i frågan om överklagbarhet. Enligt Mark- och miljööverdomstolen hade mark- och miljödomstolen i dessa fall (avseende rivningslov respektive förhandsbesked) på ett för länsstyrelsen bindande sätt avgjort frågan om den närboendes klagorätt och därigenom förändrat ramen för länsstyrelsens prövning. Mark- och miljööverdomstolen hänvisade bland annat till RÅ 2006 ref. 9. I avgörandena uttalar Mark- och miljööverdomstolen att även processekonomiska skäl talar för att ett återförvisningsbeslut i frågan om klagorätt bör få överklagas eftersom det annars kan bli fråga om sakprövning i flera instanser innan klagorätsfrågan blir slutligt avgjord. Avgörandena har inte refererats men det anges uttryckligen att ställningstagandet innebär en förändring i förhållande till MÖD 2013:43. (Se Mark- och miljööverdomstolens domar den 14 oktober 2016 i mål nr P 8598-15 respektive P 408-16.)

Det finns skäl att framhålla att frågan om vem som är sakägare och därmed klagoberättigad i mark- och miljömål ofta aktualiseras och inte sällan är svårbedömd. Detta till skillnad från vad som i allmänhet gäller angående vem som är part i mål som handläggs i allmän domstol. I förvaltningsrätten knyter regleringen av klagorätten inte an till partsbegreppet. Rent principiellt är kretsen klagoberättigade betydligt större än den krets som kan uppträda som parter i första instans. (Se von Essen, Förvaltningsrättens grunder, femte upplagan 2022 s. 81.) Att överinstansen gör en annan bedömning av klagorätten i ett mark- och miljömål behöver inte innebära att det har förekommit något formellt fel i underinstansen. När återförvisning sker för att den som har ställning som part i underinstansen behöver höras före beslut, kan återförvisningsbeslutet normalt inte överklagas. Om ett sådant återförvisningsbeslut innefattar ett ställningstagande i en tvistig sakägarfråga kan det däremot innebära att underinstansen är

bunden av detta ställningstagande vid den fortsatta prövningen, vilket får beaktas vid bedömningen av överklagbarheten.

Bedömningen i detta fall

Som skäl för sitt beslut anförde länsstyrelsen att utsläppspunkten för den tillståndsgivna avloppsanläggningen skulle ligga cirka 50 m från vattentäkten på fastigheten YYY, att skyddsnivån på platsen bedömdes vara hög avseende hälsoskydd och att länsstyrelsen gjorde bedömningen att PN, som ägaren till fastigheten YYY, fick anses berörd av anläggningen i den mening att han skulle ges tillfälle att yttra sig enligt 19 kap. 4 § 1 miljöbalken. Eftersom det enligt länsstyrelsen inte kunde uteslutas att denna brist i handläggningen kan ha inverkat på ärendets utgång skulle tillståndsbeslutet undanröjas och ärendet återförvisas till nämnden för fortsatt handläggning.

KM ifrågasatte i sitt överklagade till mark- och miljödomstolen att PN var berörd av avloppsanläggningen på ett sådant sätt att han hade rätt att överklaga tillståndsbeslutet. Mark- och miljödomstolen avvisade KM överklagande med hänvisning till att länsstyrelsens beslut inte var överklagbart. Detta då länsstyrelsen enligt mark- och miljödomstolen inte hade gjort några uttalanden i frågan om tillstånd ska meddelas eller inte och då länsstyrelsens avgörande inte heller innefattade något ställningstagande som påverkade prövningens ram eller som på annat sätt inverkade på ärendets utgång. När det gäller inverkan på ärendets utgång angav mark- och miljödomstolen att beslutet behövde innebära "ett ställningstagande i sakfrågan" för att vara överklagbart. Mark- och miljödomstolen konstaterade att länsstyrelsen hade återförvisat ärendet på grund av att PN inte hade fått tillfälle att yttra sig trots att han var sakägare.

Mark- och miljööverdomstolen delar inte mark- och miljödomstolens bedömning. Länsstyrelsens återförvisningsbeslut innefattar inte enbart en bedömning att en kompletterande handläggningsåtgärd behöver vidtas. Beslutet kan inte uppfattas på annat sätt än att länsstyrelsen har bedömt att PN är berörd av ansökan på ett sådant sätt att han är sakägare och därmed klagoberättigad. Det var nämligen en

förutsättning för att ta upp överklagandet till prövning och det åligger länsstyrelsen att självmant pröva frågan om klagorätt. Vid den motsatta bedömningen av PN klagorätt skulle länsstyrelsen ha avvisat hans överklagande, med följd att tillståndsbeslutet hade stått fast. Nämnden har efter återförvisningen i stället att förhålla sig till länsstyrelsens bedömning att PN är sakägare. Ramen för processen kommer därför att vara en annan vid nämndens förnyade prövning.

Enligt Mark- och miljööverdomstolen finns det inte skäl att göra skillnad mellan den situationen att mark- och miljödomstolen gör en annan bedömning i klagorätsfrågan än länsstyrelsen när länsstyrelsen har avvisat ett överklagande (dvs. som var fallet i de ovan nämnda avgörandena i Mark- och miljööverdomstolens mål nr P 8598-15 och P 408-16) och situationen att länsstyrelsen gör en annan bedömning än nämnden i frågan om klaganden är sakägare och därmed anser denne klagoberättigad. Länsstyrelsens beslut får även i detta fall anses påverka utgången i den mening som avses i 37 § andra stycket ärendelagen och länsstyrelsens beslut att upphäva tillståndsbeslutet och återförvisa ärendet till nämnden är därmed överklagbart. KM överklagande borde därför inte ha avvisats av mark- och miljödomstolen.

Sammanfattningsvis innebär detta att mark- och miljödomstolens avvisningsbeslut ska undanröjas och målet återförvisas till mark- och miljödomstolen för fortsatt behandling.

Mark- och miljööverdomstolen anmärker att det med hänsyn till att handläggningen hos länsstyrelsen dragit ut på tiden på ett olyckligt sätt är angeläget att mark- och miljödomstolen prioriterar handläggningen av målet efter återförvisningen.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Karin Wistrand, referent, Rikard Backelin (skiljaktig), Åsa Hanna och Margaretha Gistorp.

Skiljaktig mening, se nästa sida.

SKILJAKTIG MENING I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Hovrättsrådet Rikard Backelin är skiljaktig och anser att överklagandet ska avslås samt anför följande.

Som majoriteten redogjort för har det i praxis konsekvent ansetts att den begränsning av rätten att överklaga beslut om återförvisning som föreskrivs i 34 § andra stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) och 37 § andra stycket lagen (1996:242) om domstolsärenden – och som innebär att ett sådant beslut får överklagas endast om det innefattar avgörande av någon fråga som inverkar på ärendets utgång – är tillämplig även på återförvisningsbeslut som fattas av förvaltningsmyndighet.

Av instansordningens princip följer att ett lägre organ till vilket återförvisning sker inte har befogenhet att – utan att i förekommande fall först ha hämtat in kompletterande utredning – på samma grunder som tidigare fatta ett nytt beslut av samma innehåll som det beslut vilket föregått återförvisningen. I den meningen kan varje beslut om återförvisning sägas påverka ärendets utgång. Det avgörande för om ett sådant beslut får överklagas är dock hur och i vilket led påverkan sker. Om ett återförvisningsbeslut grundas endast på att den lägre instansen inte borde ha gjort sin prövning utan att först ha företagit en handläggningsåtgärd – exempelvis hört en viss part eller hämtat in viss utredning – anses det normalt inte vara överklagbart. (Jämför Fitger m.fl., Lagen om domstolsärenden, 2023-02-03 version 3C JUNO, kommentaren till 37 §, särskilt tredje och femte styckena efter rubriken *Återförvisningsfall* med hänvisningar).

Länsstyrelsens nu aktuella beslut om återförvisning avser en relativt snarlik situation som de som var föremål för prövning i två av de avgöranden som majoriteten nämnt, nämligen Mark- och miljööverdomstolens domar den 14 oktober 2016 i mål nr P 8598-15 och P 408-16. Jag ifrågasätter i och för sig inte utgången i dessa mål, men bedömer att det finns vissa skillnader mellan situationerna i de målen och den som nu är för handen. I det här fallet har beslutet om återförvisning skett redan i andra instans och saken har inte i någon av de lägre instanserna avsett klagorätt eller avvisning. Beslutet grundar sig på att länsstyrelsen bedömt att den i första instans beslutande bygg- och miljönämnden borde ha gett en granne till KM –

PN – tillfälle att yttra sig innan ärendet avgjordes. Detta eftersom han, enligt länsstyrelsen, fick anses vara så berörd av den sökta anläggningen i den meningen att han skulle ges tillfälle att yttra sig enligt 19 kap. 4 § 1 miljöbalken. Enligt bestämmelsen ska, vid prövning av miljöfarlig verksamhet, den som *kan* vara berörd av verksamheten ges tillfälle att genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt yttra sig. Det ankommer alltså på nämnden som första instans att hämta in synpunkter från en krets som även kan innefatta personer som senare visar sig inte vara berörda.

Att en granne ges tillfälle att yttra sig i ett ärende av detta slag innebär inte att grannen får vetorätt och inte heller i sig att grannen tillerkänns klagorätt avseende ett senare beslut i ärendet. Klagorätsfrågan blir alltså inte, till skillnad från i de avgöranden som nämns i föregående stycke, slutligt avgjord genom länsstyrelsens återförvisningsbeslut. Detta både eftersom det inte föreligger identitet mellan den klagoberättigade kretsen å ena sidan och den krets som kan beröras av en verksamhet på ett sådant sätt att de ska ges tillfälle att yttra sig i nämnden å andra sidan (jfr 16 kap. 12 § 1 och 19 kap. 4 § 1 miljöbalken) samt då bedömningen av klagorätsfrågan kan påverkas av vad som framkommer i ärendet efter återförvisningen. Att länsstyrelsen i det här fallet, som alltid vid beslut om återförvisning, uttalat får förutsättas ha tagit ställning till klagorätsfrågan ändrar inte vad som nu har sagts.

Grannehörandet syftar till att hämta in underlag för att fatta ett korrekt beslut på ett mer fullständigt underlag och vid behov förena ett beslut om tillstånd med tillräckliga försiktighetsmått och villkor. Att besluta om återförvisning i ett ärende av detta slag för att hämta in ett yttrande från en enskild behöver därför inte – i fråga om överklagbarheten – anses skilja sig på något avgörande sätt från beslut om återförvisning grundade på att nämnden ska utreda verksamhetens påverkan på ett allmänt intresse, t.ex. ett Natura 2000-område, eller samråda med någon annan myndighet som kan ha ett väsentligt intresse i saken.

Länsstyrelsens återförvisningsbeslut innehåller inte någon anvisning om hur nämnden i visst hänseende ska besluta. Efter att ha gett PN möjlighet att yttra sig kan nämnden komma att få ett kompletterat beslutsunderlag eller, om han avstår från att

ytra sig, ha samma underlag som tidigare. Återförvisningsbeslutets innehåll hindrar inte att nämnden sedan på nytt ger KM tillstånd till avlopps-anläggningen på samma villkor som förut eller att nämnden meddelar ett beslut med annan utgång. Ramen för processen i nämnden ändras inte heller med anledning av beslutet om återförvisning.

Sammanfattningsvis bedömer jag att länsstyrelsens beslut varken binder nämnden eller överprövande instanser i fråga om tillståndsprövningen eller överprövande instanser i fråga om klagorätten. Med hänsyn till detta och på av mark- och miljödomstolen i övrigt anförda skäl instämmer jag i mark- och miljödomstolens slutsats att beslutet inte innefattar avgörande av någon fråga som inverkar på utgången i den mening som krävs för att beslutet ska vara överklagbart. Enligt min mening var det därmed riktigt av mark- och miljödomstolen att avvisa KM överklagande dit. Hennes överklagande till Mark- och miljööverdomstolen ska följaktligen avslås.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

SLUTLIGT BESLUT
2023-05-15
meddelat i Växjö

PARTER

Klagande
KM

Motpart

1. Linköpings kommun, Bygg- och miljönämnden
2. PN

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Östergötlands län beslut från den 1 mars 2023; ärendenr 505-5306-2020, se bilaga 1.

SAKEN

Angående tillstånd för avloppsanläggning på fastigheten XXX, Linköpings kommun; nu fråga om avvisning

BESLUT

Mark- och miljödomstolen avvisar KM överklagande.

Dok.Id 681503

Postadress
Box 81
351 03 Växjö

Besöksadress
Kungsgatan 8

Telefon
0470-560 100
E-post: mmd.vaxjo@dom.se
www.domstol.se/vaxjo-tingsratt

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

Bygg- och miljönämnden i Linköpings kommun (nämnden) beslutade den 29 januari 2020, MK-2019-4541, att bevilja tillstånd för inrättande av avloppsanläggning på fastigheten XXX, Linköpings kommun. Tillståndet förenades med villkor.

PN (ägare av fastigheten YYY) överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Linköpings kommun (länsstyrelsen), som återförvisade ärendet till nämnden för fortsatt handläggning. Länsstyrelsens skäl framgår av bilaga 1.

Länsstyrelsens beslut har nu överklagats till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

KM har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska fastställa nämndens beslut den 29 januari 2020. Till stöd för sitt yrkande har hon sammanfattningsvis anfört följande.

Den ansökan som ligger till grund för nämndens beslut uppfyller de krav som följer av tillämplig lagstiftning och med tanke på detta berörs inte PN av beslutet. Avloppsanläggningen reningsverk är av sådan kvalitet att det inte föreligger någon risk att Peter Nordlunds vattentäkt kontamineras. Detta ärende har av underinstanserna handlagts under en långt tid.

KM har till stöd för sin talan gett in flera handlingar.

SKÄL FÖR BESLUTET

Enligt 34 § andra stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) får talan mot beslut, genom vilket mål återförvisas till lägre instans, endast föras om beslutet innefattar avgörande av fråga som inverkar på målets utgång, dvs. innebär ett ställningstagande i sakfrågan. Denna princip får anses tillämplig även på återförvisningsbeslut som fattas av förvaltningsmyndighet (jfr MÖD 2014:21). Av rättsskyddsskäl bör sådana återförvisningsbeslut som innefattar ställningstaganden som binder underinstanserna kunna överklagas, eftersom part

annars kan gå miste om möjligheten att få prövat det ställningstagande som ryms i återförvisningen. Återförvisas ett ärende i annat fall, t.ex. för att utredningen ska kompletteras, föreligger inget sådant rättsskyddsbehov som motiverar att beslutet tillerkänns överklagbarhet (jfr t.ex. MÖD 2005:27 och MÖD 2014:21). Detta förutsätter dock att det i återförvisningsbeslutet inte finns uttalanden som i någon fråga påverkar målets utgång i underinstansen, t.ex. genom att prövningsramen påverkas eller att anvisningar ges om hur sakfrågan ska bedömas.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att länsstyrelsen har återförvisat ärendet på grund av att PN inte hade fått tillfälle att yttra sig enligt 19 kap. 4 § p. 1 miljöbalken, trots att han är sakägare. Länsstyrelsen har inte gjort några uttalanden i frågan om tillstånd ska meddelas eller inte. Avgörandet innefattar heller inte något ställningstagande som påverkar prövningens ram eller som på annat sätt inverkar på ärendets utgång. Beslutet är därmed inte överklagbart och KM överklagande ska därför avvisas. Detta innebär att länsstyrelsens beslut att återförvisa ärendet till nämnden står fast.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD- 11)

Överklagande senast den 5 juni 2023.

Lena Stjernqvist

Viktor Forsell

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Viktor Forsell. Föredragande har varit tingsnotarien Ludvig Lundström.

Hur man överklagar

MMD-11

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från beslutets datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i beslutet.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningsstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.